

Záverečné odporúčania

EURÓPSKA PANELOVÁ DISKUSIA OBČANOV

**Energetická
efektívnosť**

Európska panelová diskusia občanov o energetickej efektívnosti

Záverečné odporúčania

Vyhlasenie o odmietnutí zodpovednosti: Tento dokument obsahuje výsledky európskej panelovej diskusie občanov o energetickej efektívnosti. Sú štruktúrované podľa tematických oblastí.

Obsah

Informácie a zmena správania	3
Spravodlivosť a rovnosť príležitostí	4
Globálna úloha EÚ a členské štáty.....	5
Pracovné miesta a vzdelávanie.....	9
Infraštruktúra	12
Budovy	17
Doprava.....	18
Výsledky hodnotenia v rámci panelovej diskusie občanov	20

Informácie a zmena správania

Odporúčanie 1

Posilniť postavenie spotrebiteľov smerom k väčšej energetickej efektívnosti

Odporúčame, aby boli informácie poskytované spotrebiteľom prístupnejšie, transparentnejšie a použiteľnejšie, čím sa posilní postavenie domácností a organizácií smerom k väčšej energetickej efektívnosti. Preto odporúčame:

- online portál s funkciou samokontroly, ktorý spotrebiteľom pomôže posúdiť ich potreby týkajúce sa dopravy, zlepšenia bývania a ponúkne tipy na zníženie nákladov. Poskytoval by im balík riešení vrátane ďalších krokov a kontaktných informácií,
- sieť fyzických jednotných kontaktných miest na komunálnej úrovni (radnice, knižnice), kde sú dostupní nezávislí odborníci na účely nadväzujúcich opatrení. V rámci siete by sa nemalo diskriminovať medzi vidieckymi a mestskými oblasťami ani medzi sociálnymi skupinami. Jednotné kontaktné miesto by malo poskytovať poradenstvo o legislatívnych, finančných a technických aspektoch, ako aj o miestnych poskytovateľoch služieb. Vyzývame subjekty na miestnej úrovni, aby šírili informovanosť o tejto službe,
- dostupnejšie energetické označovanie výrobkov, zrozumiteľné pre všetkých, obsahujúce informácie o životnosti výrobkov a odkaz na sieť jednotných kontaktných miest.

Odôvodnenie:

Toto odporúčanie je dôležité, pretože príslušné rozhodnutia možno prijať, len ak máme náležité informácie, z ktorých môžeme vychádzať. Tieto informácie musia byť zrozumiteľné a prístupné pre všetkých. Napriek tomu, že už môže byť k dispozícii veľké množstvo informácií, často ich nemajú všetci alebo im dokonca nerozumejú. Spotrebiteľia by mali vedieť, akú majú spotrebu energie, disponovať príslušnými údajmi a vedieť o možnostiach, nákladoch spojených s týmito rôznymi možnosťami, ako aj o službách, ktoré majú k dispozícii, aby mohli zvýšiť svoju energetickú efektívnosť.

Spravodlivosť a rovnosť príležitostí

Odporúčanie 2

Financovať spravodlivé právo na energetickú obnovu bývania

Odporúčame zaviesť výhodnejší daňový systém pre drobných vlastníkov nehnuteľností, aby pre nich nájomcovia nepredstavovali prekážku pri obnove ich bývania. Malo by sa to dosiahnuť poskytovaním daňových úľav na prácu a materiály v závislosti od príjmu ľudí. Najväčšia pomoc by sa mala poskytovať ľuďom s najnižšími príjmami.

Dotáčné mechanizmy by sa mali poskytovať pred vykonaním prác alebo v splátkach v priebehu obnovy.

Vlády by mali investovať do sociálneho bývania s využitím energeticke efektívnych a udržateľných materiálov.

Príjmy z uhlíkovej dane by sa mali čiastočne vyčleniť na energetickú efektívnosť (vrátane obnovy). Nadnárodné spoločnosti, ktoré vo väčšej miere znečisťujú prostredie, by mali byť zodpovedajúcim spôsobom zdanené.

Banky by mali uľahčiť prístup k úverom na energetickú obnovu s úrokovou sadzbou prispôbenou príjmu.

Odôvodnenie:

Sociálna spravodlivosť znamená rovnaký prístup k energiám a bývaniu. V súčasnosti sa stretávame s neprijateľnými situáciami: niektorí ľudia žijú v závažnej energetickej chudobe, pričom drobní vlastníci domov a bytov so stredným príjmom nevyužívajú pomoc a dotácie na obnovu svojho vlastného bývania alebo nehnuteľností, ktoré prenajímajú. Nájomcovia sa cítia príliš bezmocní na to, aby dokázali niečo zmeniť. Považujeme za neprijateľné, že úsilie sa nerozdeľuje spravodlivo a že pre niektorých je život v tepelnej pohode neprístupný.

Spravodlivý prístup zvýši cenovú dostupnosť energetickej efektívnosti pre všetkých a tým prispeje ku kolektívnemu boju proti zmene klímy.

V súčasnosti existujú modely financovania obnovy vo všetkých členských štátoch EÚ, nie sú však vždy optimálne a nespĺňajú vždy potreby cieľových skupín.

Globálna úloha EÚ a členské štáty

Odporúčanie 3

Zvýšiť energetickú nezávislosť a efektívnosť s cieľom stať sa globálnym príkladom

Odporúčame, aby Európska únia investovala do výskumu a vývoja nových energetických technológií vrátane obnoviteľných zdrojov energie s cieľom dosiahnuť vyššiu energetickú efektívnosť. Zahŕňa to tieto oblasti:

1. výroba energie (vodík, jadrová fúzia atď.);
2. uskladňovanie energie (batérie);
3. prenos energie a
4. zníženie spotreby energie.

Rovnako odporúčame, aby EÚ podporovala využívanie konkurenčných výhod jednotlivých krajín vo výrobe energie a zároveň uľahčovala výmenu najlepších postupov a vedomostí medzi členskými štátmi.

Okrem toho odporúčame prioritizovať opatrenia v rámci zásady prvoradosti energetickej efektívnosti, ktoré najviac prispievajú k energetickej nezávislosti.

Odôvodnenie:

Odporúčanie je dôležité z politického hľadiska, pretože chráni Európu a jej občanov pred potenciálnymi geopolitickými krízami. Takisto pomáha chrániť európske hodnoty a demokraciu tým, že umožňuje EÚ prerušiť vzťahy so skorumpovanými vládami. Zároveň môže pomôcť urýchliť legislatívny proces v EÚ, keďže Európa by mala väčšiu slobodu pri stanovovaní vlastných noriem. Výmenou poznatkov medzi členskými štátmi by sa mohlo prispievať aj k zlepšeniu vzájomných vzťahov.

Zo sociálno-ekonomického hľadiska by sa tým zvýšila konkurencieschopnosť EÚ a umožnilo by sa presmerovanie finančných prostriedkov použitých na zaplatenie 61 % podielu, ktorý predstavoval dovoz energie (údaje za rok 2019: https://ecrgroup.eu/campaign/energy_security), na vnútorné investície, ktoré vytvárajú väčšiu hodnotu pre EÚ a jej občanov. Nižší dovoz energie z tretích krajín by viedol aj k zníženiu vystavenia cenovým výkyvom a narušeniam na svetových trhoch s energiou, ako aj k vytvoreniu väčšieho počtu pracovných miest v rámci EÚ.

Z environmentálneho hľadiska by to mohlo viesť k zníženiu spotreby energie, ekologickému rastu a ku klimatickej neutralite, pričom toto všetko je spojené so zásadou prvoradosti energetickej efektívnosti a záväzkami EÚ v oblasti udržateľnosti.

Odporúčanie 4

Dosiahnuť ciele v oblasti energetickej efektívnosti posilnením schopnosti každého konať

Odporúčame, aby EÚ povzbudzovala k prijímaniu podporných opatrení na zavádzanie noriem energetickej efektívnosti, a to buď priamo, alebo prostredníctvom silných stimulov pre členské štáty. Pomôže to zabezpečiť spravodlivé rozdelenie úsilia medzi jednotlivcov a podniky, ale aj medzi regióny, aby sa na nikoho nezabudlo.

Hlavné zásady:

- rozvíjanie kultúry energetickej efektívnosti vďaka lepšej informovanosti s cieľom pomáhať nám využívať menšie množstvo energie, ktorá bude ekologickejšia,
- podmienené stimuly, pomoc spoločnostiam začleniť energetickú efektívnosť do svojej výroby, distribúcie a predaja, pričom sa dbá na to, aby sa neoslabil MSP,
- zaručenie minimálneho množstva energie pre dôstojné životné podmienky a vyčlenenie veľkej časti pomoci pre najzraniteľnejšie osoby (napr. úvery so zápornou úrokovou sadzbou). Cieľom je znížiť sociálne nerovnosti, a nie ich udržiavať,
- poskytovať stimuly pre všetkých jednotlivcov, ale v obrátenom pomere k ich príjmu, najmä prostredníctvom progresívneho stanovovania cien energie a v závislosti od zdrojov energie.

Odôvodnenie:

Toto odporúčanie je dôležité, pretože hoci normy energetickej efektívnosti existujú, ich dostupnosť a vykonávanie sú stále obmedzené. Na európskej úrovni existuje v súčasnosti množstvo noriem energetickej efektívnosti (výstavba a obnova budov, ekodizajn výrobkov a spotrebičov, boj proti plánovanému zastarávaniu, právo na opravu atď.).

Sú ambiciózne a pomáhajú trhu vyvíjať sa, ale ich vykonávanie sa v jednotlivých členských štátoch líši. Stanovujú sa v nich technické požiadavky, ktoré majú finančný vplyv, môžu sa nimi vylučovať určité skupiny (nie každý si môže dovoliť energetickú obnovu svojho bývania či kúpiť najefektívnejšie domáce spotrebiče) alebo môžu viesť k situáciám nekalej hospodárskej súťaže (medzi európskymi spoločnosťami, ktoré dodržiavajú tieto normy vo svojich výrobných procesoch, a spoločnosťami mimo Európskej únie).

Energetická efektívnosť by nemala byť luxusom ani možnosťou, ktorej sa niektorí môžu vyhýbať. EÚ by mohla zohrávať významnú úlohu pri zabezpečovaní toho, aby sa prostredníctvom energetickej efektívnosti zlepšoval každodenný život ľudí, a to najmä najzraniteľnejších domácností. Sme si vedomí toho, že významnú úlohu môžu zohrávať niektoré z našich miestnych a správnych orgánov, keď pôjdu príkladom a budú posúvať trh vpred.

Uvedomujeme si, že niektoré prvky nášho odporúčania nezávisia len od Európskej únie a vyžadujú si výrazné zosúladenie s členskými štátmi. Panelová diskusia

občanov je však tá správna príležitosť vyjadriť ambície.

Odporúčanie 5

Riadiť a monitorovať vykonávanie smerníc EÚ

Odporúčame, aby EÚ zabezpečila vykonávanie smerníc o energetickej efektívnosti v členských štátoch, keďže sa v súčasnosti vykonávajú odlišne. Vykonávanie sa zlepší prostredníctvom aspektov, ako sú informácie, financovanie a sankcie.

Informácie musia byť prístupné a prispôsobené konkrétnemu publiku, napr. oslovovanie mládeže prostredníctvom sociálnych médií alebo starších prostredníctvom televízie, a musia byť ľahko viditeľné na verejných priestranstvách.

EÚ poskytuje financovanie len členským štátom, ktoré dodržiavajú právne predpisy, na základe merateľného pokroku. Financovanie musí byť spravodlivé, úmerné a primerané vzhľadom na rôzne kapacity členských štátov.

Sankčné mechanizmy už existujú a Komisia môže postaviť vlády členských štátov, ktoré nedodržiavajú právne predpisy, pred súd.

V záujme zvýšenia transparentnosti by sa členské štáty mali hodnotiť na základe ich úsilia vynakladaného na vykonávanie. A napokon, EÚ by mala motivovať vlády členských štátov, aby vytvorili tzv. oznamovací systém, aby občania mohli nahlasovať plytvanie energiou a miestne orgány mohli zodpovedajúcim spôsobom konať.

Odôvodnenie:

Toto odporúčanie je dôležité, pretože zabezpečenie vykonávania smerníc vo všetkých krajinách by malo vplyv na všetkých občanov EÚ a dokonca by im ponúklo možnosť priamo prispievať k procesu monitorovania. Okrem toho, ak sa zvýši harmonizácia medzi členskými štátmi, v budúcnosti bude jednoduchšie rozhodnúť o nových opatreniach. Pokiaľ ide konkrétne o informácie, nájdenie nových spôsobov, ako zahrnúť rôzne vrstvy obyvateľstva, by mohlo rozšíriť zodpovednosť EÚ aj vlád členských štátov.

Transformáciu v odvetví energetiky a zvyšovanie energetickej efektívnosti možno potrebnou rýchlosťou a intenzitou dosiahnuť len účinným vykonávaním na úrovni členských štátov. Ak budú v každom členskom štáte splnené normy efektívnosti, viac občanov EÚ bude môcť využívať viacnásobné prínosy, ktoré energetická efektívnosť prináša.

Pracovné miesta a vzdelávanie

Odporúčanie 6

Zvýšiť kvalifikovanosť pracovnej sily v EÚ v odvetví energetickej efektívnosti

Odporúčame zvýšiť odbornú prípravu v povolaniach súvisiacich s energetickou efektívnosťou. EÚ by mohla prijať tieto opatrenia:

1. Členské štáty by mohli poskytovať dotácie jednotlivcom na odbornú prípravu zameranú na pracovnú silu so zelenými zručnosťami. Štát by mal takýmto pracovníkom poskytnúť stimuly, aby potom určitý čas zostali pracovať v danej krajine.
2. EÚ by mohla podporovať krátkodobé výmenné alebo rotačné programy, ako sú programy ERASMUS pre študentov a pracovníkov v oblasti energetickej efektívnosti (kvalifikovaných aj absolvujúcich odbornú prípravu).
3. Kým sa nevyrieši nedostatok kvalifikovaných pracovníkov v oblasti energetickej efektívnosti, mali by sa vydávať víza pre kvalifikovaných pracovníkov z krajín mimo EÚ, aby prišli pracovať do konkrétnych členských štátov, ktoré tieto víza vydajú.

Odôvodnenie:

Toto odporúčanie je dôležité, pretože mať kvalifikovaných pracovníkov na všetkých úrovniach vykonávania opatrení energetickej efektívnosti je kľúčové pre úspech všetkých ostatných odporúčaní, ktoré vypracovala európska panelová diskusia občanov. Členským štátom sa nepodarí dosiahnuť ciele energetickej efektívnosti bez kvalifikovanej pracovnej sily. Navrhujeme tri opatrenia, z ktorých každé reaguje na inú potrebu spojenú s kvalifikáciou pracovníkov a trhom práce.

Opatrenie 1: Toto opatrenie je zamerané na jednotlivcov, ktorí si chcú zlepšiť zručnosti v oblastiach súvisiacich s energetickou efektívnosťou alebo takéto zručnosti získať. Národné vlády môžu poskytovaním dotácií na odbornú prípravu zlepšiť ich dostupnosť pre všetkých, najmä pre ľudí z chudobnejšieho prostredia, ktorí by inak nemuseli byť schopní investovať svoj čas do zvyšovania úrovne zručností alebo rekvalifikácie. Takisto však navrhujeme, aby členské štáty zohľadňovali riziko úniku mozgov (pracovníci, ktorí sa presťahujú do zahraničia za lepšími platovými podmienkami). Pracovníci, ktorí absolvujú dotovanú odbornú prípravu, by sa mali určitým spôsobom podnecovať k využívaniu svojich nových zručností v krajine, ktorá investovala do ich odbornej prípravy. Kurzy by sa stali prítiažlivejšími vďaka dostupnému financovaniu, čo by mohlo viesť k väčšiemu počtu ľudí uchádzajúcich sa o zamestnanie v danej oblasti. Znamenalo by to viac expertov, ktorí môžu plánovať a vykonávať investície súvisiace s energetickou efektívnosťou a vykonávať súvisiaci audit.

Opatrenie 2: Je to stimul pre členské štáty, aby sa pri krátkodobých projektoch delili o svoju kvalifikovanú pracovnú silu a zabezpečili, aby aj členské štáty, ktorým chýbajú špecialisti, mohli rozvíjať iniciatívy zamerané na energetickú efektívnosť. Mohlo by to viesť k cezhraničnej výmene informácií a zručností, v rámci ktorej sa budú propagovať

zelené zručnosti.

Opatrenie 3: Uznávame, že nie všetky oblasti, v ktorých sú potrební kvalifikovaní pracovníci, možno rýchlo obsadiť miestnou pracovnou silou. Vytvorenie trhu s kvalifikovanými pracovníkmi v Európe si vyžiada určitý čas, takže medzitým by bolo užitočné nájsť spôsoby, ako pozývať kvalifikovaných jednotlivcov z krajín mimo EÚ.

Stručne povedané, základnou podmienkou je, že bez kvalifikovaných pracovníkov ľudia nemôžu uskutočňovať zmeny na zvýšenie energetickej efektívnosti.

Odporúčanie 7

Zabezpečiť budúcnosť vzdelávaním o ekologických otázkach

Odporúčame rozšíriť vzdelávanie o ekologických otázkach a otázkach energetickej efektívnosti. Mohlo by sa to dosiahnuť prijatím týchto opatrení:

1. európsky certifikát v oblasti energetickej efektívnosti podľa vzoru medzinárodného vodičského preukazu na počítače (International Computer Driving License – ICDL) na podporu základnej úrovne vedomostí v oblasti energetickej efektívnosti;
2. členské štáty by mali zabezpečiť, aby každý rok určitý počet pracovníkov so zelenými zručnosťami absolvoval kurzy zamerané na energetickú efektívnosť s cieľom zvýšiť počet pracovníkov so zelenými zručnosťami v krajine. Takýto prístup bol prijatý v predchádzajúcich rokoch pri študentoch navštevujúcich univerzity;
3. EÚ by mala zaviesť kampane na zvýšenie informovanosti verejnosti s cieľom zdôrazniť hodnotu pracovníkov so zelenými zručnosťami a ukázať, že toto sú pracovné miesta budúcnosti. Mohli by sa zameriavať najmä na mladých ľudí, ktorým by ukázali, že manuálna práca môže byť rovnako príťažlivá ako kancelárska práca.

Odôvodnenie:

Základom každej zmysluplnej zmeny je kvalitné vzdelávanie. Navrhujeme tri opatrenia, z ktorých každé reaguje na inú potrebu spojenú so vzdelávaním: nedostatok všeobecných vedomostí o energetickej efektívnosti, mladí ľudia, ktorí sa nezúčastňujú na odbornej príprave potrebnej na podporu iniciatív v oblasti energetickej efektívnosti, a zmena vnímania profesií nevyhnutných na podporu energetickej transformácie, aby sa stali príťažlivejšími.

Po prvé, skupina súhlasí s tým, že vo všeobecnosti je potrebný väčší objem vedomostí o energetickej efektívnosti. Vďaka vedomostiam sa posilňuje schopnosť prijímať rozhodnutia o energetickej efektívnosti na individuálnej a vnútroštátnej úrovni. Mohol by sa zaviesť predmet v škole, povinný odborný kurz alebo univerzitné štúdium. Vo všeobecnosti odporúčame spojiť kurz so stimulom za každú úroveň, na ktorej možno kurz absolvovať.

Po druhé, v minulosti sa v rámci európskych cieľov v oblasti univerzít ukázalo, že európske ciele motivujú členské štáty, aby venovali väčšiu pozornosť určitým oblastiam vzdelávania. Takéto ciele v odbornom vzdelávaní zameranom na energetickú efektívnosť v konečnom dôsledku povedú k zvýšeniu počtu ľudí, ktorí odbornú prípravu absolvujú. Inými slovami, stanovením cieľov pre členské štáty bude EÚ na ne vyvíjať tlak, aby zvýšili počet ľudí v oblastiach súvisiacich s energetickou efektívnosťou. Týmto spôsobom sú za rozvoj kvalifikovanej pracovnej sily zodpovedné priamo vlády.

V neposlednom rade je toto odporúčanie dôležité, pretože spôsob, akým ľudia vnímajú manuálnu prácu a prácu v technických oblastiach, sa musí zmeniť k lepšiemu. Kampane by mohli ukázať, ako vyzerajú rôzne oblasti práce, poukázať na to, že fyzická práca má zásadný význam, poskytuje dobré vyhliadky do budúcnosti a nemusí byť menej zaujímavá ako práca v kancelárii.

Infraštruktúra

Odporúčanie 8

Optimalizovať a rozvíjať sieťový systém, od výrobcu až po koncového používateľa, v prospech obnoviteľných zdrojov energie

Odporúčame, aby EÚ medzi svoje priority zaradila optimalizáciu siete:

1. zlepšenie energetickej bezpečnosti a spoľahlivosti prostredníctvom investícií do obnoviteľných zdrojov energie, výskumu v oblasti uskladňovania energie a zavádzania inteligentného riadenia;
2. vypracovanie investičného plánu vrátane usmernení pre členské štáty týkajúcich sa zlepšenia siete na miestnej a cezhraničnej úrovni;
3. rozvoj siete so zreteľom na možnosti a výhody centralizácie a decentralizácie. Zaviesť by sa mala v danom prípade energeticky najefektívnejšia možnosť;
4. zavedenie mechanizmov na monitorovanie vhodného používania finančných prostriedkov a presadzovanie pravidiel EÚ, aby koncový používateľ mohol v plnej miere využívať prínosy investície a aby spoločnosti mohli tieto pravidlá dodržiavať;
5. nabádanie členských štátov, aby pomáhali občanom pri používaní inteligentných meračov a energeticky efektívnych zdrojov, ako aj zavádzali finančné stimuly pre dodávateľov a spotrebiteľov, aby využívali energeticky efektívne postupy; zváženie možnosti vytvoriť rámec pre občanov na uskladňovanie a výrobu energie.

Odôvodnenie:

Toto odporúčanie je dôležité, pretože optimalizácia siete s cieľom prispôsobiť ju obnoviteľným zdrojom energie prináša pre výrobcov aj koncových používateľov množstvo výhod. Optimalizáciou sieťových systémov sa posilňuje energetická efektívnosť a podporuje sa využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Týmto prístupom sa zaisťuje efektívna preprava, uskladňovanie a používanie energie. Rozvoj siete okrem toho podporuje stabilné ceny energie, podnecuje používanie inteligentných spotrebičov a uľahčuje plynulejšie dodávky energie.

Prínos z optimalizácie a rozvoja siete majú spotrebiteľia a dodávateľia, a to vďaka inteligentným systémom riadenia. Spotrebiteľia majú prístup k užitočným informáciám o spotrebe energie, dodávateľia môžu lepšie monitorovať dopyt a efektívnosť výroby, pričom proces modernizácie možno doplniť systémami uskladňovania.

Stimulovaním energetickej efektívnosti a minimalizáciou energetických strát optimalizácia siete nielen znižuje náklady, ale podporuje aj environmentálnu udržateľnosť. Posilnenie postavenia spotrebiteľov a ich integrácia do energetického systému pomáha vytvárať rovnaké podmienky a znižuje vplyv korporácií. Rozsiahle vykonávanie a zapojenie občanov sa dosiahne, len ak sa náš postoj preorientuje na

energetickú efektívnosť.

Modernizácia sietí je navyše v súlade s cieľmi EÚ v oblasti znižovania emisií, boja proti zmene klímy a prechodu na dekarbonizované odvetvie energetiky. Vykonaťvaním tohoto prístupu dosiahneme to, že budeme vyrábať viac energie, zvýšime svoju efektívnosť v rámci Európy a budeme menej závislí od zahraničných zdrojov. A napokon, toto nové odvetvie povedie k novým pracovným príležitostiam a zlepší postavenie EÚ ako globálneho hráča v spravodlivejšom energetickom systéme.

Odporúčanie 9

Pomáhať občanom EÚ pri rozvoji energetických spoločenstiev zameraných na energetickú efektívnosť poskytovaním informácií a finančnej podpory

Odporúčame:

1. podporovať informovanosť o energetickej efektívnosti a viditeľnosť súčasných energetických spoločenstiev. Konkrétne by sme mohli zabezpečiť, aby boli informácie o energetických spoločenstvách zrozumiteľné a prístupné pre všetkých občanov EÚ, alebo by sme si mohli vymieňať osvedčené postupy týkajúce sa energetických spoločenstiev v rámci EÚ;
2. ekonomicky oceňovať úspory energie dosiahnuté prostredníctvom rozvoja efektívnych energetických spoločenstiev. Presnejšie by sme mohli vypracovať v súčasnosti neexistujúce mechanizmy či systém certifikátov energetickej efektívnosti;
3. pomáhať miestnym orgánom verejnej správy finančne podporovať rozvoj iniciatív energeticky účinných komunít. Mohli by konkrétne využívať finančné prostriedky prichádzajúce priamo z EÚ (napr. Európsky fond regionálneho rozvoja).

Keď tieto spoločenstvá začnú fungovať, prioritou bude, aby sa ich hlavnou zásadou stala energetická efektívnosť. Konkrétne by sa mohli tepelne izolovať budovy, zavádzať nové technológie a rozvíjať spoločné vykurovacie a chladiace systémy.

Odôvodnenie:

Toto odporúčanie je dôležité, pretože energetické spoločenstvo vychádza z občianskych alebo miestnych iniciatív. Niektorých občanov by však od ich rozvíjania mohol odradiť nedostatok presných informácií o fungovaní a financovaní energetických spoločenstiev. Okrem toho existujúce energetické spoločenstvá nie sú skutočne efektívne a geografické a finančné podmienky v členských štátoch EÚ sa niekedy výrazne líšia. Preto musíme sprístupniť relevantné informácie pre všetkých, ako aj posilniť spoluprácu medzi členskými štátmi s cieľom v konečnom dôsledku rozvíjať energeticky účinné komunity.

Jednou zo zásad energeticky účinnej komunity je predchádzať plytvaniu energiou. V súčasnosti je prekážkou dosiahnutia nulového plytvania absencia distribútorov energie v systémoch energetických spoločenstiev. Musíme zabezpečiť, aby sa súkromné subjekty povzbudzovali k zapájaniu sa do energetických spoločenstiev. Európska komisia by napríklad mohla podnecovať členské štáty k vydávaniu certifikátov o energetickej efektívnosti súkromným spoločnostiam, ak spolupracujú s energetickými spoločenstvami. Takisto je potrebné zamerať sa na priaznivý hospodársky vplyv obmedzenia spotreby energie. Domnievame sa takisto, že je potrebné spravodlivo nastaviť cenu prebytočnej energie, ktorú spoločenstvá vyrobia.

Sme presvedčení, že miestne verejné orgány sú najvhodnejšími subjektmi na investovanie časti finančných prostriedkov EÚ, ktoré dostávajú na podporu energetických spoločenstiev, keďže sme presvedčení, že občania budú dôverovať svojim miestnym orgánom verejnej správy viac ako vláde členského štátu. Miestne orgány verejnej správy by však mali mať na pamäti, že energetické spoločenstvá

musia zostať finančne prístupné pre všetkých, a rozdeľovať finančné prostriedky občanom na základe ich príjmu. Namiesto investovania vlastných úspor alebo úspor spoločenstva by občanom mohli pomôcť získať prístup k odborným znalostiam na zlepšenie energetickej efektívnosti finančné prostriedky spravované miestnymi orgánmi. Okrem toho by sme mali dať právomoc získať priamy prístup k týmto finančným prostriedkom EÚ a spravovať ich priamo aj občanom v rámci energetických spoločenstiev.

A napokon, keď bude možné zaistiť tieto tri spomínané prvky, malo by sa zabezpečiť, aby v centre rozvoja energetických spoločenstiev stála zásada prvoradosti energetickej efektívnosti, a to formou izolácie budov a vývoja vykurovacích a chladiacich systémov, ktoré by mohli pomôcť znížiť množstvo energie, ktorým sa plytvá.

Odporúčanie 10

Rozvíjať energeticky účinné komunity pre zodpovednú spotrebu a zvýšenú miestnu výrobu energie

Odporúčame podporovať energetické spoločenstvá vo všetkých členských štátoch.

Európska únia a členské štáty by mali spolupracovať pri poskytovaní finančných prostriedkov a odborných znalostí na podporu energetických spoločenstiev. Hnacou silou tejto zmeny by mohli byť miestne orgány.

Kľúčovým aspektom stimulovania energetických spoločenstiev je stanovenie jasných cieľov v európskej smernici o energetickej efektívnosti do roku 2030. Povinné monitorovanie výroby energie v energetických spoločenstvách môže poskytnúť cenné údaje na monitorovanie pokroku a identifikáciu oblastí, v ktorých je potrebné zlepšenie, nové právne predpisy a politické ciele. Je nevyhnutné diverzifikovať zdroje energie vo všetkých členských štátoch na základe ich jedinečných charakteristík a zdrojov. Odporúčame znížiť spotrebu pomocou inteligentnej technológie (napr. LED svetlá, efektívne vykurovacie systémy).

EÚ by sa mala zameriavať aj na:

- systematické zmeny, ktoré umožnia ľuďom uplatňovať zásadu prvoradosti energetickej efektívnosti,
- podporovanie miestnej energie a energie z obnoviteľných zdrojov,
- stimulovanie zvyšovania informovanosti, vzdelávania od útleho veku a zapojenia občanov.

Odôvodnenie:

Toto odporúčanie je dôležité na ochranu nášho životného prostredia a zachovanie našej planéty, a to nielen pre nás, ale aj pre budúce generácie. Opieraním sa o miestne energetické spoločenstvá sa zvýši energetická bezpečnosť a energetická nezávislosť v Európe, čím sa podporí odlišný vzorec výroby a spotreby.

Týmto odporúčaním možno zabezpečiť, aby mal každý v Európe prostriedky na boj proti energetickej chudobe s pomocou energetických spoločenstiev. Toto odporúčanie by mohlo slúžiť nielen na riešenie energetickej efektívnosti, ale aj na podporu prosperujúceho fungovania v rámci miestnych spoločenstiev, podporovanie sociálnej účasti a demokracie tak, aby sa na nikoho nezabudlo.

Budovy

Odporúčanie 11

Zlepšiť energetickú hospodárnosť v budovách

Odporúčame, aby EÚ podporovala členské štáty s cieľom zabezpečiť, aby výrazne viac budov prešlo energeticky efektívnou renováciou. Pozornosť by sa mala zameriavať na obytné budovy.

Členské štáty by sa mali podporovať pri uľahčovaní obnovy obytných budov, v ktorých žijú ľudia s nízkymi príjmami. Nápomocné pri hľadaní dobrých prenosných riešení (modelových projektov) by mohli byť výberové konania na vnútroštátnej úrovni.

Členské štáty EÚ by sa mali vyzvať, aby ponúkali daňovú úľavu vlastníkom bývania, v ktorom väčšina nájomcov nedosahuje určitú výšku príjmu. Bol by to dobrý stimul na uskutočnenie obnovy domov. Musí sa zabezpečiť, aby to bolo v záujme nájomcov aj prenajímateľov. Konkrétne treba predchádzať situáciám, keď sú nájomcovia vystáňovaní, aby prenajímatelia mohli účtovať vyššie nájomné.

Každý občan EÚ (či už nájomník, alebo vlastník) by mal mať príležitosť získať bezplatné poradenstvo o konkrétnej energetickej situácii svojho bývania (jednotné kontaktné miesto). Toto odporúčanie zahŕňa aj možnosti podpory a dotácií na zlepšenie energetickej situácie.

Odôvodnenie:

Toto odporúčanie je dôležité, pretože:

- V súčasnosti existuje niekoľko smerníc EÚ týkajúcich sa verejných budov (smernica o energetickej efektívnosti), nebytových budov (nedávno prijatá smernica o energetickej hospodárnosti budov) a nových budov všetkých druhov (smernica o energetickej hospodárnosti budov). Preto sa pozornosť teraz sústreďuje na obytné budovy.
- Smernice EÚ môžu byť účinné len vtedy, keď sa budú vykonávať aj na vnútroštátnej a miestnej úrovni, pričom budú zahrnúť aj jednotliví vlastníci domov a bytov.
- V mnohých členských štátoch EÚ ľudia s nízkymi príjmami často žijú v domoch s mimoriadne nízkymi energetickými normami, v zlom stavebnotechnickom stave a s vysokými nákladmi na energiu.

Doprava

Odporúčanie 12

Zvýšiť prítťaživosť verejnej dopravy pre cestujúcich

Odporúčame, aby Európska komisia vykonávala pravidelné štúdie na zvýšenie energetickej efektívnosti systémov mestskej a prímestskej osobnej dopravy vo všetkých členských štátoch.

Táto štúdia by mala zahŕňať komplexnú inventúru a posúdenie elektrifikácie a prítťaživosti systémov verejnej dopravy. Tento prístup umožní identifikovať medzery a nedostatky v existujúcich systémoch a zdôrazní vzorové postupy, ktoré by členské štáty mohli prijať.

Na základe výsledkov štúdií by Európska komisia mohla zaviesť rôzne dotácie pre členské štáty, aby podľa potreby investovali do zvýšenia prítťaživosti a elektrifikácie svojich dopravných systémov. Štúdia by mala slúžiť ako referenčná hodnota pre súčasný stav a pomôže Európskej komisii stanoviť ciele pre Európu ako celok. Pravidelné monitorovanie uľahčí neustále zlepšovanie výkonnosti systému a zvyšovanie energetickej efektívnosti.

Odôvodnenie:

Cieľom tohto odporúčania je zvýšiť kvalitu života optimalizáciou verejnej dopravy, ktorá je nevyhnutná pre každodenné činnosti a je energeticky efektívnejšia ako osobné autá. Táto štúdia by mala priniesť praktické výsledky, ktoré uľahčia vykonávanie zásad energetickej efektívnosti. Hoci je verejná doprava efektívnejšia ako osobné autá, jej nedostatočné využívanie naznačuje, že existujú prekážky, ktoré je potrebné riešiť. Európska komisia musí preskúmať dôvody tohto nedostatočného využívania.

Efektívnejšou, pohodlnejšou a prístupnejšou verejnou dopravou môžeme zlepšiť kvalitu spojení a znížiť hospodársky vplyv a vplyv emisií CO₂ a tým povzbudiť viac ľudí, aby uprednostnili verejnú dopravu pred súkromnými vozidlami. Okrem toho vzhľadom na vysokú koncentráciu obyvateľstva v mestských oblastiach by sa v štúdiu mohli navrhnuť prispôsobené dopravné kombinácie pre budúcnosť na zlepšenie energetickej efektívnosti, ktorá je naliehavo potrebná vzhľadom na zmenu klímy. Pridanou hodnotou takéhoto prístupu je, že sa v ňom zohľadňuje osobná aj hromadná doprava, ako aj budúci vývoj druhov dopravy. Ponúka prehľad konkrétnych prípadov zaznamenaných v rôznych členských štátoch EÚ.

Odporúčanie 13**Zabezpečiť energeticky čo najefektívnejšiu dopravu v celej Európe: ukončiť cestnú prepravu tovaru, dostať ľudí z lietadiel a zaviesť zásadu „železnica je prvoradá“**

Odporúčame stimulovať spoločnosti a ľudí, aby využívali železničnú dopravu a zvýšili tak svoju energetickú efektívnosť. Na tento účel odporúčame:

1. elektrifikovať železničné trate s cieľom znížiť emisie uhlíka;
2. modernizovať železničnú infraštruktúru;
3. digitalizovať plánovanie ciest, ako aj nákup lístkov s cieľom optimalizovať skúsenosti zákazníkov;
4. štandardizovať železnice medzi členskými štátmi a začleniť miestne dopravné systémy;
5. upraviť cestovné poriadky, aby sa šetril čas;
6. propagovať cestovanie vlakom, aby konkurovalo leteckej a autobusovej doprave na krátku vzdialenosť:
  - úspora času vďaka vysokorýchlostnej železničnej doprave,
  - lepšie zariadenia, napr. jedálenské vozne, wi-fi, spacie vozne atď.,
  - povolenie prepravovať väčšiu batožinu a bicykle vo všetkých vlakoch;
7. naplniť vlaky vďaka cenovej dostupnosti:
  - propagácia prostredníctvom špeciálnych typov lístkov: lístky pre rodiny, študentov, starších občanov, ľudí so zdravotným postihnutím, skupiny s nízkymi príjmami,
  - ponuka cenovo dostupnej prepravy tovaru;
8. otvoriť železničné trate vyradené z prevádzky: uzavreté trate zostávajú opustené;
9. prepojiť okrajové miesta EÚ;
10. na uľahčenie vykonávania všetkých týchto návrhov odporúčame zvýšiť investície a dotácie:
  - podporovať krátkodobé súkromné investície a zároveň zachovávať celkové verejné vlastníctvo a kontrolu,
  - zdaňovať fosílna palivá vrátane leteckého paliva.

Odôvodnenie:

Toto odporúčanie je dôležité, pretože cestovanie a preprava tovaru vlakom sú kľúčové oblasti, v ktorých možno rýchlo zvýšiť energetickú efektívnosť. Pokiaľ ide o budúcnosť nášho životného prostredia, hospodárstva a technológie, musíme konať. Preto odporúčame, aby sa zvýšila príťažlivosť a efektívnosť osobnej dopravy a prepravy tovaru. Aby sme to dosiahli, musíme konať na európskej úrovni.

Výsledky hodnotenia v rámci panelovej diskusie občanov

Č.	Názov odporúčania	Miera podpory	Miera schválenia
8	Optimalizovať a rozvíjať sieťový systém, od výrobcu až po koncového používateľa, v prospech obnoviteľných zdrojov energie	5,25	96 %
3	Zvýšiť energetickú nezávislosť a efektívnosť s cieľom stať sa globálnym príkladom	5,18	92 %
9	Pomáhať občanom EÚ pri rozvoji energetických spoločenstiev zameraných na energetickú efektívnosť poskytovaním informácií a finančnej podpory	4,96	91 %
11	Zlepšiť energetickú hospodárnosť v budovách	4,89	90 %
4	Dosiahnuť ciele v oblasti energetickej efektívnosti posilnením schopnosti každého konať	4,87	87 %
12	Zvýšiť príťažlivosť verejnej dopravy pre cestujúcich	4,83	91 %
2	Financovať spravodlivé právo na energetickú obnovu bývania	4,73	87 %
1	Posilniť postavenie spotrebiteľov smerom k väčšej energetickej efektívnosti	4,71	84 %
10	Rozvíjať energeticky účinné komunity pre zodpovednú spotrebu a zvýšenú miestnu výrobu energie	4,64	84 %
13	Zabezpečiť energeticky čo najefektívnejšiu dopravu v celej Európe: ukončiť cestnú prepravu tovaru, dostať ľudí z lietadiel a zaviesť zásadu „železnica je prvoradá“	4,55	79 %
6	Zvýšiť kvalifikovanosť pracovnej sily v EÚ v odvetví energetickej efektívnosti	4,49	82 %
7	Zabezpečiť budúcnosť vzdelávaním o ekologických otázkach	4,48	82 %
5	Riadiť a monitorovať vykonávanie smerníc EÚ	4,19	72 %